

Za drahé máslo může hlavně nedostatek mléčného tuku a navyšování cen v obchodech

4.11.2024 - Marek Zemánek | Potravinářská komora ČR

Ceny másla v obchodech dosahují v posledních dnech rekordních hodnot. Potravinářská komora předkládá stručnou analýzu, která blíže komentuje jednotlivé příčiny současných vysokých cen másla.

Důvody drahého másla jsou především následující: pomalu rostoucí výkupní ceny mléka, nedostatek mléčného tuku na trhu, ale i vyšší cena lidské práce a energií. K nepříznivé situaci podle Potravinářské komory přispívá také citelné zdražování na straně obchodníků. Podívejte se na jednotlivé příčiny detailně.

Komora upozorňuje, že některá fakta se u másla mohou měnit v čase. Údaje proto nelze zevšeobecnovat.

VSTUPNÍ NÁKLADY VÝROBCŮ

Podle Českého statistického úřadu producenti v září meziměsíčně zvedli cenu másla v průměru o 15,8 Kč/kg. Důvody jsou zde ale opodstatněné. Zpracovatele trápí rostoucí vstupní náklady, jako jsou výkupní ceny mléka, nedostatek mléčného tuku nebo vyšší cena lidské práce. Pokud podniky nezaplatí zaměstnance, zvláště ty odborné, ze sektoru by odešli jinam. V cenách tuzemského másla se oproti jiným zemím také dlouhodobě propisují režijní náklady ve formě rostoucích poplatků za odpady nebo vysokých nákladů na energie. Z dat Eurostatu vyplývá, že Česko má čtvrtou nejdražší elektřinu v Evropě. V řadě jiných evropských států totiž vlády stále dotují ceny elektřiny. Mlékárenství, a obecně celý sektor potravinářství, je energeticky velmi náročné odvětví. Vyšší ceny elektřiny, než v ČR jsou už jen v Německu, Irsku a Dánsku.

POMALU ROSTOUCÍ CENA MLÉKA

Přestože by se mohlo zdát, že pár haléřů za litr mléka nehraje roli, výrobci mají stále vyšší náklady na tuto surovinu. Jak vyplývá ze statistik ministerstva zemědělství, výkupní cena mléka roste 13 měsíců v řadě. Zemědělci litr mléka v září loňského roku prodávali v průměru za 9,80 Kč. Během letošního května se jeho cena přehoupla přes 11 Kč a v září stálo už 11,45 Kč.

Přestože rozdíl na litru mléka během čtyř měsíců je jen 0,43 Kč, na kilo másla výrobci potřebují průměrně 22 litrů mléka (přesné množství však záleží na typu mléka a výrobní metodě). Jednoduchým propočtem tak dojdeme k závěru, že na jednom kilogramu másla takový zdánlivě nepatrný rozdíl činí celkem 9,46 Kč.

Vývoj ceny syrového mléka v ČR (Kč/l):

NEDOSTATEK MLÉČNÉHO TUKU

Nejen český, ale i celý evropský trh se potýká s nedostatkem mléčného tuku. Přestože Česká republika má jednu z nejvyšších užitkovostí na světě, pokles tučnosti je u nás bohužel dlouhodobý. Je to zapříčiněno změnou struktury stáda a šlechtěním dojnic na vysokou užitkovost a nižší obsahové složky. Česko má po Řecku druhou nejhorší tučnost mléka v EU. Tuzemské mlékárny tak musí kupovat smetanu, z níž se pak máslo vyrábí, i ze zahraničí a za evropské tržní ceny. Zatímco výrobci v lednu nakupovali smetanu za 60 Kč/kg, v současné době dosahuje hodnoty i přes 100 Kč/kg.

Pro úplnost je nutné také dodat, že i když tuzemské dojnice nadojily za prvních devět měsíců letošního roku více litrů mléka oproti stejnému období loňského roku, mlékárny zároveň také vyrobily více másla a dalších mléčných výrobků, po kterých roste poptávka. Například výrobci za letošních osm měsíců oproti loňsku vyrobili o 11,7 % více sýrů. V této souvislosti lze tedy hovořit o takzvané nevyrovnané tukové bilanci, protože zpracovatelé v současné době spotřebují více mléčného tuku, než krávy nadojí.

PŘIRÁŽKY OBCHODNÍCH ŘETĚZCŮ

Pokud jde o obchodní přírážky, podle statistiků výrobci másla v září meziměsíčně zvedli jeho cenu v průměru o 15,8 Kč/kg. **Obchodní řetězce ovšem, na rozdíl od výrobců, podle ČSÚ z měsíce na měsíc v září navýšily svou obchodní přírážku u másla po odečtení DPH o 15 %, tedy o 26,93 Kč/kg.** Takto razantní navýšení cen v obchodech přitom podle Potravinářské komory není nijak opodstatněné. Většinu nákladů jednoznačně nesou výrobci másla. Téměř 70 % z ceny másla totiž tvoří cena mléka a mléčného tuku.

Porovnání cen másla od průmyslových výrobců a spotřebitelských cen (Kč/kg):

Průměrné ceny průmyslových výrobců

Navýšení o 15,80 Kč (bez DPH).

Průměrné spotřebitelské ceny

Navýšení o 30,16 Kč (s DPH), 26,93 Kč (bez DPH).

Zdroj: ČSÚ

Z čísel statistiků jasně vyplývá, že na aktuálně vysokých cenách másla nejvíce vydělávají především obchodní řetězce. Potravinářská komora v této souvislosti upozorňuje také na závěry sektorového šetření Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, který v loňském roce dospěl k závěru, že k 1. únoru 2023 průměrná marže obchodníků na másle stoupla do velmi neobvyklých hodnot, přestože průměrná spotřebitelská cena másla již v dané chvíli klesala. Antimonopolní úřad dále konstatoval, že ve stejném období došlo ke snížení marží na straně zpracovatelů na přibližně 4 Kč na jeden kus výrobku. Někteří zpracovatelé dokonce uváděli zápornou marži, se kterou výrobek distribuovali do obchodní sítě, a to zejména kvůli množstevní slevě v rámci prodeje.

<https://www.foodnet.cz/cs/aktuality/8551-za-drahe-maslo-muze-hlavne-nedostatek-mlecneho-tuku-a-n-avysovani-cen-v-obchodech>